

KUTNÁ HORA: HISTORICKÉ CENTRUM MĚSTA S KOSTELEM SV. BARBORY A KATEDRÁLA PANNY MARIE V SEDLCI (1995)

VÝJIMEČNÁ SVĚTOVÁ HODNOTA

Stručná syntéza

Historické jádro Kutné Hory s chrámem sv. Barbory a kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci leží ve Středočeském kraji v České republice. Město Kutná Hora se od konce 13. století rozvíjelo díky nálezům a těžbě bohatých žil stříbrné rudy. Ve 14. století se stalo královským městem s budovami, které byly symbolem jeho vzrůstající prosperity. Katedrála sv. Barbory a bývalý cisterciácký konventní chrám Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele v Sedlci, vzdálený asi 1,5 km severovýchodně od historického centra města, zásadně ovlivnily architekturu ve střední Evropě. Dnes tyto skvosty reprezentující katedrální architekturu tvoří dominanty dobře zachovaného města se středověkou urbanistickou strukturou, v níž se nachází množství gotických a barokních městských staveb.

Nejvýraznější stavbou Kutné Hory je chrám sv. Barbory, gotický klenot, jehož interiér je vyzdoben freskami zobrazujícími všední život středověkého horního města. Toto umělecké dílo mělo velký vliv na architekturu střední Evropy. Bývalý cisterciácký chrám Nanebevzetí Panny Marie, jenž je vzdálený přibližně 1,5 km severovýchodně od historického jádra města, byl obnoven na začátku 18. století Janem Blažejem Santinim. Ten zde poprvé použil svou koncepci barokně gotického stylu, který významně ovlivnil dějiny architektury.

Jednou z nejstarších částí města je Vlašský (Italský) dvůr, datovaný do počátku 14. století. Jeho součástí je jihovýchodní věž a původní gotická královská kaple, která se chlubí pozoruhodnou výzdobou interiéru. V sousedství tohoto areálu nalezneme kostel sv. Jakuba, rovněž ze čtrnáctého století, jehož vybavení pochází převážně z období pozdní gotiky. Hrádek je zajímavým příkladem střeoevropského gotického paláce, který se zachoval zvnějšku i v interiérech v původním stavu.

Historické jádro Kutné Hory na celé své rozsáhlé ploše odráží velmi specifickou středověkou strukturu půdorysu města, který byl ovlivněn těžbou stříbra a následně pouze částečně upravován. Navzdory dlouhodobému dynamickému rozvoji si Kutná Hora uchovala původní uspořádání komunikací, které předcházelo vzniku samotného města. Historická zástavba, kterou tvoří mimořádná architektonická díla spolu s úchvatným panoramatem Kutné Hory, je působivě obklopena okolní malebnou krajinou.

Kritérium (ii): Městská struktura Kutné Hory je tvořena množstvím budov vysoké architektonické a umělecké kvality. Pozoruhodný je zejména chrám sv. Barbory, který měl zásadní vliv na následný vývoj architektury ve střední Evropě.

Kritérium (iv): Historické jádro Kutné Hory s chrámy sv. Barbory a Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci představuje mimořádný příklad středověkého města, jehož bohatství a prosperita byly založeny na stříbrných dolech.

Integrita

Všechny klíčové prvky, nezbytné k přiznání výjimečné světové hodnoty, se nacházejí uvnitř zapsané oblasti. Statek je také chráněn nárazníkovou zónou, která má odpovídající rozlohu a je jasně vymezena. Od zápisu na Seznam světového kulturního dědictví zde nedošlo k žádným zásadním změnám a ani se žádné takové změny v budoucnu neplánují. Dosud proběhly jen drobnější stavební úpravy obytných objektů, které závažně neovlivnily charakter jednotlivých budov a nemají podstatnější vliv na strukturu a celkové uspořádání města. Narůstající tlak na zřizování půdních vestaveb či nástaveb u stávajících domů však může mít negativní dopad na vizuální integritu střešní krajiny města, která je dosud velmi dobře zachována. Nicméně tato rizika jsou pod dozorem státní památkové péče. Očekávané budoucí dílčí stavební úpravy tedy zřejmě ani v budoucnu nebudou mít významnější vliv na celkový ráz a urbanistickou strukturu města.

Autenticita

Statek má vysokou autenticitu, čehož je dokladem i původní půdorys města, jež se rozvíjel v důsledku těžby ve stříbrných dolech. Dochována je pouze malá část městského opevnění, pokud se ale jedná o zbývající část historického centra, vzbuzuje pozornost především bohatstvím původních soukromých domů. Většina městské stavební struktury je neporušená a uchovává svědectví o přirozeném vývoji. Jednotlivé budovy si zachovaly obdivuhodnou autenticitu své architektonické skladby a materiálů. Fasády řady domů mají gotické prvky, zatímco další jsou dokladem úprav v období baroka a v průběhu 18. století. Nicméně i u těchto staveb jsou ve většině případů dochovány středověké části, jak potvrdily odborné studie, jež odkryly gotické sklepy s valenými klenbami a spodní gotická podlaží domů. Autenticita souboru celku, městského půdorysu a architektonických znaků Kutné Hory jsou doloženy systematickými výzkumy, které jsou prováděny od konce druhé světové války. Zachování této vysoké míry autenticity i do budoucna je zajištěno příslušnými právními předpisy, jež obsahují přísná ustanovení, zaměřená na respektování autenticity.

Restaurátorské práce jsou prováděny v souladu s přísnými mezinárodně uznávanými kritérii památkové péče za důsledného používání historických materiálů a technologických postupů.

Podmínky ochrany a správy

Statek je chráněn zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona je historické jádro Kutné Hory městskou památkovou rezervací, na jejímž území se nachází také chrám sv. Barbory. V souladu s platnou legislativou je ochranné pásmo této městské památkové rezervace shodné s nárazníkovou zónou celého statku. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci se rovněž nachází uvnitř tohoto ochranného pásma a z tohoto důvodu mají obě součásti statku společnou nárazníkovou zónu.

Chrám sv. Barbory je zároveň prohlášen za národní kulturní památku a stejnou úroveň ochrany má i Vlašský dvůr (bývalý královský palác s mincovnou). Katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci je podle výše uvedeného zákona kulturní památkou, stejně jako většina ostatních historických budov v historickém jádru Kutné Hory.

Odpovědnost za správu statku je rozdělena zejména mezi římskokatolickou církev a město Kutnou Horu; ručí za jeho údržbu, zachování a prezentaci. Veškeré činnosti, které by mohly stav statku ovlivnit, musí být schváleny příslušnými státními nebo místními orgány.

Obnova statku probíhá za podpory veřejných finančních zdrojů, například město disponuje kvalitním Programem regenerace městské památkové rezervace.

Management Plan, který koordinuje Městský úřad Kutná Hora, je naplňován a jsou naplánovány i jeho pravidelné aktualizace. Z důvodu rozsahu a složitosti struktury vlastnictví uvnitř statku jsou

nastaveny individuální harmonogramy údržby, které jsou v souladu se zmíněným Programem regenerace městské památkové rezervace. Finanční nástroje pro ochranu statku zahrnují především grantové a dotační tituly programů Ministerstva kultury České republiky, které jsou určeny na údržbu a ochranu nemovitých kulturních památek a jejich areálů a dále finanční prostředky přidělované z jiných veřejných zdrojů.

Od roku 2000 se na vnitrostátní úrovni připravují roční monitorovací zprávy, které slouží správcům statku, Ministerstvu kultury České republiky, Národnímu památkovému ústavu a ostatním zainteresovaným subjektům.